

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi lukiolain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä syyskuuta 2008 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi lukiolain muuttamisesta (HE 98/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- opetusneuvos Heikki Blom ja opetusneuvos Merja Leinonen, opetusministeriö
- opetusneuvos Jorma Kauppinen, Opetushallitus
- puheenjohtaja Juhani Lokki, Ylioppilastutkintolautakunta
- rektor Gun-Maj Roiha, Mattlidens gymnasium

- lehtori Jonina Altschuler, Messukylän lukio, Tampere
- rehtori Erja Vihervaara, Iltakoulujen liitto IKLO ry
- erityisasiantuntija Olavi Arra, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- toiminnanjohtaja Sari Saarinen, lukiotyöryhmän puheenjohtaja Kati Venemies ja varapuheenjohtaja Kirsti Santaholma, Suomen kieltenopettajien liitto SUKOL ry
- erityisasiantuntija Lieselotte Eskelinen, Suomen Kuntaliitto
- edunvalvonta-asiamies Ari Mattila, Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- rehtori Tytti Heikkinen, Suomen Rehtorit ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi lukiolain opiskelijan arviointia koskevia säännöksiä siten, että kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaisiin kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa arvioidaisiin erillisellä kokeella, jonka laatimisesta vastaisi Opetushallitus.

Opintojen hyväksilukemista koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi ja täydennettäväksi siten, että opiskelijan oikeus osaamisen tunnustamiseen käsittäisi aikaisemmin suoritettujen opintojen lisäksi myös muutoin hankitun osaamisen hyväksilukemisen ja tunnustamisen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valiokunta pitää hallituksen esityksen tavoitteita tärkeinä. Suullisen kielitaidon aseman vahvistaminen lukiokoulutuksessa on tarpeellista, sillä vieraililla kielillä kommunikoitaessa juuri suullisen kielitaidon hallinta on tärkeää. Myös opiskelijat kokevat kielen opiskelussa tällä hetkellä puutteena suullisen kielitaidon liian vähäisen osuuden. Osaamisen tunnustamista koskevaa ehdotusta valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena. Edelleen valiokunta pitää tarpeellisena, että esityksessä nostetaan lain tasolle nykyisin asetuksella säädetty opiskelijan oikeus saada tieto arviointiperusteista. Näin ollen valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Suullisen kielitaidon arvioiminen

Esityksessä ehdotetaan lukion opiskelijan arviointia koskevia säännöksiä täsmennettäväksi siten, että kielen opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Tarkoitus on, että tuntijakoasetuksen sekä nykyisten nuorten ja aikuisten opetussuunnitelman perusteiden mukainen toinen A- ja B1-oppimäärien valtakunnallisista syventävistä kursseista muutetaan suullisen kielitaidon kurssiksi. Suullisen kielitaidon kurssin suorittaminen säilyy kuitenkin opiskelijalle valinnaisena. Suullista kielitaitoa arvioidaan koko kurssin ajan ja erillisellä kokeella, jonka laatimisesta vastaa Opetushallitus. Valiokunta korostaa, että suullista kielitaitoa arvioiva valtakunnallinen koe on koulutuksen järjestäjille ja opiskelijoille maksuton.

Koulutuksen järjestäjä huolehtii kurssin edellyttämistä käytännön järjestelyistä ja siihen liittyvän kokeen toimeenpanon järjestelyistä. Koulutuksen järjestäjä myös päättää kokeen toteuttamiseen ja arviointiin osallistuvien opettajien lukumäärästä. Tarkoitus on, että lukion kielen-

opettajat toteuttavat ja arvioivat suullisen kielitaidon kokeen osana lukiokoulutusta. Kokeen käyttöönotto edellyttää lukion kielenopettajien täydennyskoulutusta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että opettajien täydennyskoulutusta ryhdytään antamaan ajoissa ja että sitä järjestetään riittävästi. On hyvä, että hallitus on varautunut siihen, että täydennyskoulutuksesta arvioidaan aiheutuvan vuosina 2008—2010 yhteensä noin miljoonan euron kustannukset. Kielenopettajien täydennyskoulutus toteutettaisiin valtion talousarviossa opetustoimen henkilöstökoulutukseen osoitettujen määrärahojen puitteissa.

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että esityksen välittömät kustannusvaikutukset olisivat vähäiset. Ehdotettu suullisen kielitaidon koe on osa lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa, minkä vuoksi sen järjestämisestä ei hallituksen arvioiden mukaan lähtökohtaisesti aiheutuisi opetussellisia lisäkustannuksia koulutuksen järjestäjille. Mahdolliset lisäkustannukset sisältyisivät lukiokoulutuksen valtionosuuksien perusteena oleviin laskennallisiin kustannuksiin. Siten ne tulisivat otetuiksi huomioon lukiokoulutuksen yksikköhintoja määrittäessä tulevana vuosina.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että suullisen kielitaidon koe otetaan käyttöön jo 1 päivästä elokuuta 2010, mistä alkaen opiskelijoilla on mahdollisuus valita suullisen kielitaidon kurssi ja osallistua kokeeseen. Valiokunta korostaa, että opetussuunnitelman perusteet tulee valmistella ripeästi niin, että oppilaitoksissa on hyvissä ajoin tiedossa, miten uusi järjestelmä käytännössä toteutetaan. Myös opettajien täydennyskoulutus tulee järjestää niin, että opettajilla on valmius uuden kokeen käyttöönottoon lukuvuoden 2010 alusta.

Valiokunta painottaa sitä, että suullisen kielitaidon arvioinnista tulee kehittää laadukas ja opiskelijoita yhdenmukaisesti kohteleva menettely. Opiskelijoiden tulee saada saman verran opetusta opiskelupaikasta riippumatta. Kurssilla on ensisijaista opiskella suullista kielitaitoa, eikä siitä siten saa tulla vain suullisen kielitaidon testikurssi, jossa ei ole aikaa varsinaiselle

kielitaidon harjoittamiselle. Tämän onnistuminen edellyttää riittävän pieniä opetusryhmiä. Valiokunnan mielestä on välttämätöntä seurata uudistuksen vaikutuksia kielenopiskeluun sekä opetukseen ja erityisesti sitä, miten uudistuksen toteuttaminen käytännössä onnistuu. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Osaamisen tunnustaminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi ja täydennettäväksi opintojen hyväksi lukemista koskeva säännös siten, että osaamisen tunnustaminen laajennetaan koskemaan aikaisemmin suoritettujen opintojen lisäksi myös muutoin hankittu osaaminen. Valiokunta kannattaa esitystä siitä, että opiskelijalla olisi oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita vastaavat aikaisemmin suoritettut opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Valiokunta katsoo, että muutoksella voidaan tehostaa lukiokoulutuksen läpäisyä ja lyhentää erityisesti aikuisten lukiokoulutuksen suorittamisaikaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että varmistetaan opiskelijoiden tasapuolinen arviointi osaamisen tunnistamistilanteessa.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Raija Vahasalo /kok
 jäs. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
 Paavo Arhinmäki /vas
 Timo Heinonen /kok
 Sampsa Kataja /kok
 Anneli Kiljunen /sd
 Sanna Lauslahti /kok
 Jukka Mäkelä /kok

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lukion opiskelijan suullisen kielitaidon arviointia koskevan lainmuutoksen käytännön toteuttamista ja erityisesti sitä, saavatko opiskelijat yhtä paljon opetusta opiskelupaikasta riippumatta. Hallituksen tulee tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin, jos osoittautuu, ettei muutos ole tarkoituksenmukainen kieltenopetuksen syventävien opintojen tai opiskelijoiden tasapuolisen kohtelun kannalta.

Valiokunnan sihteerinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila
 valiokuntaneuvos Kaj Laine.